

ELŐHANG.*

Te hívsz?... Te hívsz?... Már késő alkonyat van,
 Hüs esti szél jár, terjedez homály.
 Távol-harangszó kong a csendbe' halkan,
 Szitál ezüst köd, elborúl a táj.
 Gyengül a szem, s uj dalra késik ajkam,
 Fogytán erőm, a szív busongva fáj...
 Mi végre szállsz ki, Múzsám, a homályból?
 Hívsz?... Hasztalan!... Rég elfáradt a vándor.

Miért csak most!?... Miért nem hiti korábban
 Szerelmes, édes, áltató szavad:
 Tünt ifjúságom bűvös tavaszában,
 Midőn jártam dús fényü ég alatt,
 S szép volt a lét!... Habzó arany pohárban
 Mámort kínált, felpezsgő vágyakat...
 Miért nem akkor?... Álom volt az élet,
 Forrób a vér, — jövőm egy szent ígéret.

Miért, miért csak most?... Olyan kietlen,
 S magányos éltem! — bús tarolt határ.
 Az ifjúságnak vége. — — Lásd, szivemben
 Emléke sirva, elborongva jár.
 Mély árny borít, közelget élet-estem,
 Hívó szavad már csüggedőt talál.
 Ah, félve, tétován indul az ének...
 Ki hallja meg!?... Ki érti?... Senki — félek.

Hová vezetsz?... Körül sötét nagy árnyak...
 A lombokon mily búsan ring az est!
 A sűrüből komor hangok kiálnak...
 Ki jö amott?... Leül... és sirni kezd...
 Szivem szorong... A fák mögött kik állnak?...
 Mint zúg a lomb! s mily kétes fénybe' rezg!...
 A fáj riad... S e titkos rengetegbe'
 Söhajtás árad, száll felém, remegve!...

*

„Ó, dalnokom! szivem mély búra lágyul, —
 Fojtott panaszba tör fel bánatod...
 Miért e könny?... Leomló fátyolátul
 Nem lát szemed... s mily fájó dallamot

* Egy verses regény előhangja.

Sir ajjakad, hogy hívlak késve társull! ...
 Kesergsz: öröme szíved rég halott ...
 Nem érzed-e, hogy jöttöm szent ajándék
 S hol én vagyok: fény nő, és tűn az árnyék?...

Mi szebb? A tűnő életifjúságba'
 Hazug remények álköltészete?
 A képzelet merész pompájú álma,
 Mit szétfű a való lehellete?
 Építeni légvárt egy ábránd-világba',
 Mámorba' járni, mondjad: élet-e?...
 Elszáll a mámor, el; szépség elévül
 S csak vád mered rád sok hiú reménybül.

Szebb éveid lehiggadt bölcs nyugalma,
 Átfogja elméd a lét tág körét;
 Látóbb szemed, tisztább szíved sugalma,
 S kinek sorsába mély búdat szövéd:
 Életre kelti gyászod szent hatalma,
 Mozdulni látod márvány sirkövét:
 Előtted áll az elhullt tiszta élet,
 Tartós siralmad és megtört reményed.

Mi látszik itt komor, sötét színeknek:
 Oly dús, milyent nem láthat ifjúság!
 Az akkordok merész dallamra lejtnek, —
 Ó halld a dalnak teltebb ritmusát!
 Egy új világ tárul fel im szívednek,
 Rejtelve vonz, ígéz, el nem bocsát!
 Szebb lesz valóból szöve élted álma,
 Mint egykoron volt képzeted világa.

S hogy búból kél dalod: mit tépelődöl?
 A földi lét múlhatlan része ez.
 Lám az öröm hamar veszít erőből,
 Szivárvány csak, mely felhőn lengedez.
 A bánat él, — s bár lágyan, csendbe' tör föl,
 De egyre nő, forrása csergedez,
 Omolva száll, tengerré lesz dagálya,
 Örvényt sodor, tajtékba szökken árja.

A bánat él, — táplálja szenvedélyed,
 Ha nagyra tör — de meddön! ... célt nem ér;
 És elborít, ha semmivé enyészett
 Miben hívél: az áltató remény;

Örvénybe ránt, ha rád tipor a végzet
 S gyilkos kezén elomlik az erény...
 A bánat él, mert érezel sziveddel
 S mert sorsod ellen gyöngé vagy te ember!

És volt-e dal, ha nem mély bú sugallta,
 Telt hangú, zengő, — ó mondd: volt-e dal?
 Ha szállt sóhaj mint esti szél fuvalma —
 Vágy, mit szerelmes szent gyönyörbe' hall,
 Ha földi szív hevülve égi dalra,
 Szárnyalt belőle szenvedély-vihar:
 Mitől gyült fel, s lángolt a szív lobogva?...
 Bánat! te voltál égő csipke-bokral...

Ó szent a bú — hidd el, nemes kiváltság,
 Mit meg nem ért hitvány és balgatag,
 De lelki fény fogadja benne társát
 És véle jár lemondón, hallgatag...
 Hagyd hát: sugallja lelked látomását,
 Ihlesse dalra csüggedt ajkadat...
 Vagy láthat-e az embersorsba mélyre
 Ki néma bút nem hordozott szívébe'!?!...

Rejtély az élet, szül tragédiákat,
 A felszínesnek ez csak torzalak,
 S az elbukott hős jellemében árnyat
 Könnyen találva gúnnyal felkacag — —
 Ne higgy ilyennek! — Mit lát: pusztá látszat,
 Egykedvűen mellette elhalad;
 Gyöngéd szívek belső tragédiája
 Néki rajongás vad tébolyra válva.

Nem látja meg, hogy titkos, láthatatlan
 Erő intézi ember végzetét,
 Amely körötte munkál száz alakban,
 Szívére csap, szétzúzza életét.
 Szólsz: vak a végzet...? Nem! Bölcs, halhatatlan,
 Látó erő — munkája bár setét;
 A vak te vagy s mit nem látsz pusztá szemmel,
 Tagadja elméd: önhitt, gyatra ember!...

Ömölhet-e a lét harmóniába,
 Ha szemben áll az ember és a sors,
 S az erre támad dörén és hiába:
 „Erős vagyok, előttem meghajolsz!“...?!

Önistenítő báb, sors sarujába'
Szemernyi por! — vak gúnyod ó mi torz!
Balgán az ember sorsa ellen állhat, —
De ez lesújt s, haj, szül tragédiákat.

Immár elég. Ne szóljon többet ajkam.
Mit ér a szó, hol véges a tudás?
Hol felsikolt az ember szörnyü jajban,
Hol tiszta lénynek sorsa elbukás:
Hideg beszéd, kél bár suttogva, halkan:
Bántó, — a szívbe éles törsturás.
Erényében ha elpusztúl egy élet,
Hiú elmével vaj' ki értené meg!?

Külső színén a tettnek áthatolva,
Lásson mögéje, dalnokom, szemed.
S most jöjj velem! A nap szállt nyugovóra,
Az éj közelg. Az alvó reneteg
Rezdül s merengve néz a szende holdra,
Mely kél amott s ezüst köpenyt vetett
A fényben úszó erdős, méla tájra, —
Nézd, — ott bolyong egy ifjú lánynak árnya.

Jól ismeréd. Most már csak siri árnyék.
Életre kél, ha jó a holdas éj.
Hol elhalad: felsír a néma tájék,
Mely látta itt egykor szeretni s mély
Bánatba' halni... Mért jár?... Üdvre vár még,
Mit el nem ért a földön?... Szenvedély
Ég benne még, gyöngéd szívét emészti,
S a holdas éjben most bolyongni készti?!...

Magasba' fenn a sápadt fényü holdat,
A csörgő ért az ősi fák alatt,
A lombokat, mik földig elhajolnak:
Mint nézi búsan, néma árnyalak...
Költöm, csak sirj!... Hisz ismeréd a holtat,
Őnéki ez bolyongó árnya csak.
Elhal szined, könnyed meg hull omolva...
Sirasd, sirasd: te voltál földi sorsa..."

Kutas Kálmán.